

trebnih informacij in geografskih pogledov na našo prostorsko in družbeno-ekonomsko stvarnost. Zato je na splošno mogoče reči, da je zgrajen na solidni strokovni ravni. Toda znanstveno-raziskovalni geografski prikaz ali geografska monografija v pravem pomenu besede pa Atlas, žal, vendar ni in prav tako tudi ni nacionalni atlas, ki bi dal ustrezno podobo številnih zapletenih prostorskih problemov in ki bi ustrezno posredoval vrhunske geografske dosežke domači javnosti pa tudi tujini. Vse to ostaja slej ko prej naloga skupinsko zasnovanega znanstveno-raziskovalnega dela širšega kroga jugoslovanskih geografov.

Mirko Pak

Petrica Novosel-Žic, Otok Krk od trajekta do mosta (Socialnogeografska transformacija), Krk-Zagreb 1987, str. 216.

Obsežna raziskava izpričuje stvarno in metodološko moderno geografsko šolo, privlačno po miselnih pogledih, tehtno po raziskovalnih postopkih in preudarno pri izbiri tematike pa seveda bogato tudi po stvarnih ugotovitvah. Zanimiv je že osnovni pristop študije, kakor ga v vrsti razdelkov razkriva že uvodno poglavje: Postavljanje problema, Definiranje predmeta raziskave – prostorsko, tematsko, časovno, Metodološki pristop (pregled literature, uporaba geogr. kart, fotogramov, statistične dokumentacije, arhivskega gradiva, terenske raziskave, anketiranje, kartiranje, kabineta obdelava gradiva, vsklajevanje in obdelava podatkov) ter Kompozicija dela.

Knjiga je sicer razdeljena na tri osnovne dele: Geografske osnove turizma na otoku Krku, Turizem kot faktor sodobne socialno-geografske transformacije otoka ter zadnji del Socialno-geografska transformacija otoka pod vplivom turizma. Po naslovih sodeč naj bi šlo za tematsko usmerjeno geografsko študijo, dejansko pa je delo širše, saj vsebuje hkrati zaokrožen prikaz naravnogeografskih osnov in družbenogeografskih faktorjev ter procesov na tem otoku.

Avtorica si je najprej zastavila raziskovalni problem ter iz njega izpeljala predmet raziskave in s tem metodološki pristop. V omenjenih osnovnih treh delih, razčlenjenih na številne razdelke, vseskozi išče družbeno pogojenost sedanje preobrazbe otoka, ki se je še do nedavna praznil in gospodarsko zaostajal. Avtorica se je sicer osredotočila na spremembe, ki so zaradi turizma nastale v dvajsetletnem razdobju (1959–1980) in ga značilno razmejila z dvema bistvenima pojavoma – s prvo trajektno povezavo otoka in z nastankom mostu, ki je otok s kopnim neposredno povezal.

Metodološki opredelitvi, kakor jo je podala v uvodu, je avtorica vseskozi zvesta in pri tem tudi racionalna. Vseskozi je živ metodološki pristop, ki bi ga mogli označiti s sosledjem prostor-čas-proces, s katerim uspešno pojasnjuje vzročno-posledično kompleksnost učinkovanja novejših družbeno-gospodarskih procesov na otoku in ustreznih odmevov s širšega reškega zaledja.

V delu prihaja nazorno do izraza pomen, ki ga ima promet za transformacijo otoške pokrajine in organizacijo življenja v njej. Pri Krku kot otoku se vse to zgošča in ponazarja mnogo bolj kot sicer. Izredno jasno se glede na preusmerjanje glavnih prometnih smeri kaže različna gravitacijska (pre)orientacija otoka, ki je bila sprva osredotočena v pristaniških krajih, se s kasnejšo trajektno zvezo preusmerjala na SV stran otoka in z mostovno povezavo tudi na njegovo severozahodno. Podobno impresivne so strukturne spremembe otoka glede na agrarno preteklost in turistično sedanjost, ki poleg tipajoče industrije postaja vse bolj dominantna. Značilna je tudi preobrazba, povezana s Krkom kot čedalje izrazitejšim zaledjem Reke. Avtorica sicer opozarja na neskladje zaradi nasprotujočih si razvojnih usmeritev, vendar je vprašanjem varstva okolja posvetila najmanj pozornosti.

Delo nas je sprva zanimalo pravzaprav zaradi hidrogeografskega dela (Hidrografija in problem oskrbe z vodo). In čeprav ta tematika ni v ospredju, je prikazana instruktivno (Podobno velja tudi za raziskavo sosednjega otoka (Cresa), ki jo je na podoben način pred leti napisal N. Stražičić). Ta primer kaže, kako vsestransko se je avtorica lotila osrednje tematike. Glede prikazane tradicionalne oskrbe z vodo pa je treba reči, da so bile na Krku še ne dolgo tega žive oblike (še značilnejši je v tem pogledu sosednji Cres), ki smo jih na matičnem Krasu lahko le približno rekonstruirali, ker so že zdavnaj ugasnile. Knjiga Novoselove je zato tudi za tovrstno proučevanje našega primorskega krasa instruktivna.

Avtoričina analitično-sintetična obravnava Krka je nasploh spodbuda za marsikatero ne le tematsko podobno, temveč tudi regionalno-geografsko obdelavo. S tega vidika na delo tudi opozarjamo.

Darko Radinja

Ljiljana Gavrilović, Hidrologija u prostornom planiranju. Prirodno-matematički fakultet. Odsjek za geografiju i prostorno planiranje. Beograd 1988, str. 253.

Učbenik vzbuja zanimanje že zaradi tega, ker je prvi te vrste pri nas, namenjen pa je študentom prostorskega planiranja, uporabljajo pa ga na skupnem oddelku za geografijo in prostorskega planiranje beograjske univerze. S tega vidika smemo učbenik tudi presojsati. V bistvu naj bi šlo za ustrezno aplikacijo hidrologije, a ne kot tehnične discipline, temveč v pomenu hidrogeografije, čeprav tega termina (sinonima) srbska geografska šola ne uporablja.

Kakor pravi avtorica, naj učbenik pripomore k spoznavanju možnosti uporabljajna hidrologije v praksi. Njegova zasnova v prvi polovici sledi tematski strukturi, kakor je značilna za vodno gospodarstvo. Oskrbi z vodo (naselij in industrije) je namenjeno prvo poglavje na tridesetih straneh, medtem ko jih je namakanju tal šest. V Jugoslaviji je namakanje sicer zanemarjeno, saj je takih površin manj kot tri odstotke obdelanih, a morda bi prav zato kazalo temu posvetiti več pozornosti, seveda s presresom različnih strani namakanja (zasoljevanje tal, onesnaževanje voda itd.). Ker je tudi poglavje o izrabi vodnih moči kratko (7 str.), čeprav je tovrstna raba v Jugoslaviji razširjena, ima pa tudi nekaj širše pomembnih značilnosti (npr. energetsko ojezerjevanje kraških polj), je očitno, da obseg posameznih poglavij nima neposredne povezave s stopnjo ustrezne vodne izrabe pri nas. Ker v Sloveniji tovrstno izrabo voda obravnavamo čedalje bolj vsestransko in zato kritično, posebno z ekološkega vidika, kar seveda v primerjavi z razvitim svetom ni nobena posebnost, bodo v učbeniku naši študenti pogrešali tovrstno problematiko. Kratko je tudi poglavje o plovbi (6 str.) in še krajše o ribištvu (3 str.), oboje pa prostorske planerje bržkone ne bo zadovoljilo. Kratko je tudi poglavje Turizem in rekreacija na vodi, ki pa je še bolj kot druga pisano s teritorialno ožjega vidika, saj morja s tem v zvezi ne omenja.

Pri vseh teh poglavjih bo marsikdo pogrešal živo problematiko prostorskega planiranja zaradi vsklajevanja »porabnikov prostora«, kajti tudi vodno gospodarstvo je le eden od njih. Učbenik bi bil aktualnejši, če bi sugeriral širše vrednotenje vodnih posegov že v okviru prostorskega planiranja. Prvi del učbenika zaključuje poglavje Vodnogospodarska bilanca Jugoslavije (4 str.). Med osmimi poglavji odpade torej polovica na eno vrsto izkoriščanja (oskrba z vodo), medtem ko drugo polovico obsegajo vse druge vrste. V takem obsegu so možni le splošni pregledi. Kazalo bi si pomagati s pogostejšim opozarjanjem na vire, kar bi spodbudilo k nadaljnjemu študiju.

Drugi del učbenika obravnava Urejanje vodnih tokov v štirih poglavjih na 54 straneh. Prvo (Borba zoper erozijo in hudournike) je uporabno pri študiju prostors-